

GÖKSU KASRI

(bk. KÜÇÜKSU KASRI).

GÖKYAY, Orhan Şaik

(1902-1994)

Dil, tarih
ve edebiyat araştırmacısı, şair.

16 Temmuz 1902 tarihinde babasının öğretmenlik yaptığı İnebolu'da doğdu. Babası, 1876'da ailesiyle birlikte Filibe'nin Çırpan ilçesine bağlı Uysal köyünden Türkiye'ye göç eden Mehmed Cevdet Efendi, annesi Şefika Hanım'dır. Ailenin beş çocuğundan biridir. Hamdullah Suphi Tanrıöver'in Maarif vekilliği döneminde her öğrencinin bir Türk adı almasıyla ilgili olarak yayımladığı genelge üzerine Hüseyin Vehbi olan ismine Orhan'ı eklemiş, Balıkesir'de bulunduğu sırada da Şaik'i ilâve etmiştir. Nüfus kaydında adı Hüseyin Vehbi Şaik Gökyay olarak geçmektedir.

Gökyay'ın, ilk öğrenimini gördüğü Kastamonu'da çocukluğu kendi tabiriyle "bir inanç ve şiir dünyasında" geçmiştir. Babasının devam ettiği Şeyh Merdan Efendi Tekkesi'nin onun dinî eğitiminde önemli bir yeri vardır. Kastamonu'da başladığı orta öğrenimini ağabeyinin öğretmen olarak bulunduğu Aydın'da sürdürdü. Daha sonra döndüğü Kastamonu'da idâdînin dokuzuncu sınıfında iken ailesinin maddî sıkıntıya düşmesi üzerine öğrenimine ara vererek bir süre Kastamonu'da özel idarede kâtip olarak çalıştı. Onun halk diline ve edebiyatına ilgisi, halk gelenek ve görenekleriyle içli dışlı yaşadığı bu yıllarda uyanmaya başladı. Edebiyat hocası İsmail Habip'in (Sevük) teşvikiyle yazdığı ilk şiirleri bu şehirde çıkmakta olan *Açıksöz* gazetesinde yayımlandı (1922). Ardından öğrenimini sür-

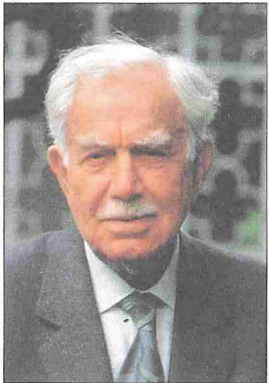
dürmek için Ankara'ya gitti. Son sınıfına kaydolduğu Ankara Dârülmuallimîni'nden Temmuz 1922'de mezun oldu. Aynı yıl Giresun'un Piraziz nahiyesinde öğretmenliğe başladı. Bir yıl Samsun'da öğretmenlik yaptıktan sonra Balıkesir'e tayin edildi. Balıkesir'de bulunduğu yıllarda (1924-1926) *Çağlayan* adıyla bir edebiyat dergisi çıkardı (20 Teşrinievvel 1341/20 Ekim 1925). Mayıs 1926'ya kadar on beş sayı yayımlanan bu dergide şiirleri ve Gönül Kızı takma adıyla "Aya Mektuplar" başlığı altında yazıları çıktı. Dergide ayrıca Mehmed Âkif (Ersoy), Tokadîzâde Şekib ve Hasan Basri (Çantay) gibi tanınmış kişilerin yazılarına yer verdi. Bu arada kısa süreli olarak askerlik hizmetini yaptı. Ardından lise diploması alabilmek için son sınıfına kabul edildiği Kastamonu Lisesi'ni 1927 yılında bitirdikten sonra İstanbul'a giderek Dârülfünun Edebiyat Fakültesi'ne kaydoldu. Aynı zamanda Yüksek Muallim Mektebi imtihanını da kazanması, ailesine yük olmadan üniversite öğrenimini sürdürmesini sağladı. Hocalarından özellikle M. Fuad Köprülü'den etkilendi ve onun teşvikiyle Almanca'sını ilerletti. Bu yıllarda Köprülü'nün tavsiyesiyle kendilerine Türkçe dersi verdiği Theodor Menzel, Franz Taeschner, Paul Wittek ve Herbert Duda gibi Türkologlar'la münasebetlerini daha sonra da devam ettirdi. Wittek ve Duda ile olan ilişkileri bir hayat boyu sürecek dostluğa dönüştü. İlmî formasyonunun teşekkülünde bilhassa Wittek'in önemli rolü olmuştur.

Orhan Şaik Gökyay Edebiyat Fakültesi'ni bitirince (1930) Kastamonu Lisesi'ne edebiyat öğretmeni olarak tayin edildi. Daha sonra sırasıyla Malatya Orta Mektebi'nde (1931-1933), Edirne Kız ve Erkek muallim mektepleriyle Edirne Lisesi'nde (1933-1934), Ankara Erkek Lisesi'nde (1934-1936), Eskişehir Lisesi'nde (1936-1937) ve Bursa Lisesi'nde (1937-1939) öğretmenlik yaptı. Edirne'de bulunduğu sırada kendisi gibi öğretmen olan Ferhunde Sarıoğlu ile evlendi. Âdetâ adıyla özdeşleşen "Bu Vatan Kimin?" adlı şiirini Bursa'daki öğretmenliği sırasında yazdı. 1938'de, uzun süreden beri üzerinde çalıştığı Dede Korkut hikâyelerini yayımladı. Ertesi yıl, daha sonra Devlet Konservatuarı haline getirilen (1941) Müsiki Muallim Mektebi'ne öğretmen ve müdür olarak tayin edildi. İrkçılık-Turanlılık davasında tutuklanıncaya kadar (1944) bu görevde kaldı. On bir ay sonra beraat edince tekrar öğret-

menliğe döndü. Galatasaray Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği (1946-1951), İngiltere'de talebe müfettişliği (1951-1954) yaptı. Yurda dönünce İstanbul Çapa Eğitim Enstitüsü'ne edebiyat öğretmeni olarak tayin edildi (1954). 1959 yılında P. Wittek'in daveti üzerine Londra'ya gitti ve School of Oriental and African Studies'de Türk dili ve edebiyatı okutmanı olarak çalıştı. 1962'de tekrar Eğitim Enstitüsü'ndeki edebiyat öğretmenliğine döndü. 13 Temmuz 1967'de yaş haddinden emekliye ayrıldı. Bundan sonra da eğitim ve öğretim dünyasından kopmayan Orhan Şaik Gökyay, Eğitim Enstitüsü'nde ve ölümünden birkaç yıl öncesi-ne kadar Marmara ve Mimar Sinan üniversitelerinde ders verdi. 2 Aralık 1994'te öldü ve ertesi gün Üsküdar Nakkaştepe Mezarlığı'na defnedildi.

Zamanının önemli bir kısmını özel olarak ilgilendiği öğrencilerine ayıran, bildiklerini onlarla paylaşan ve elinden gelen her türlü yardımı yapmaya çalışan, kendisine sorulan soruları cevaplandırmak için ileri yaşına rağmen kütüphanelere gitmekten ve uzun mektuplar yazmaktan geri durmayan Orhan Şaik Gökyay yetmiş yıllık hocalık hayatında binlerce öğrenci yetiştirmiştir. Büyük bir titizlikle koruduğu kitaplarını Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi'ne bağışlamıştır. Orhan Şaik Gökyay koleksiyonu, merkezin yapılmakta olan yeni kütüphane binasında ayrı bir bölümde muhafaza edilecektir. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi tarafından kendisine 7 Haziran 1989 tarihinde yapılan bir törenle fahri doktorluk pâyesi verilmiş, ayrıca çeşitli kuruluşlarca birçok ödülle ve dostları tarafından "hocaların hocası" unvanına layık görülmüştür. *Journal of Turkish Studies*'in 6 ve 7. sayıları *Orhan Şaik Gökyay Armağanı* adıyla yayımlanmıştır (Guest editors Ahmet Turgut Kut — Günay Kut, Harvard University 1984).

Orhan Şaik Gökyay'ın hayatının ilk yarısında şiir, ikinci yarısında ilmî araştırmalar önemli bir yer tutar. Genellikle aruzla yazdığı ilk şiirlerinde yaşadığı dönemin dilini ve bir ölçüde Tanzimat sonrası Türk şiirine hâkim olan söyleyiş tarzını benimsemiştir. Bu hazır kalıplar içinde yine de onun coşkulu kişiliğinin yer yer kendini gösterdiği, ayrıca şiirlerinde geleneksel halk söyleyişine yakın bir özelliğin hissedildiği söylenebilir. Daha sonraki dönemde ise büyük çoğunluğu hece vezniyle yazılmış olan şiirlerinde

Orhan
Şaik Gökyay

halk şiirinin tarz ve edası açıkça görülür. Daha çok vatan, tabiat, kahramanlık, yalnızlık gibi temaları işleyen Gökyay genellikle hamâsî bir şair olarak tanınmıştır. Bunu, "Bu Vatan Kimin?" adlı şiirinin okul kitaplarına girmiş ve yeni yetişen nesiller tarafından sevilerken okunmuş olmasına bağlamak yerinde olur. Ancak onun şiir dilinin inceliklerini yansıtan asıl ustalık çalışmaları "İçlenme", "Bana Bir Seslenen Var", "Karmakarışık", "Zeytin Dalı", "Hey Ne Şirin Bu Dünya", "Gelibolu'da Yazıcıoğlu'nun Çilehanesi" ve "Adres" gibi şiirleridir.

Zamanının önemli bir bölümünü telif, tercüme eserlere ve Osmanlı dönemi klasik eserlerini bugünkü dile aktarmaya ayıran Orhan Şaik Gökyay'ın özellikle Dede Korkut ve Kâtip Çelebi üzerinde önemli çalışmaları vardır. 200'e yakın makalesi arasında (makalelerinin bir listesi için bk. Kut, *Orhan Şaik Gökyay*, s. 67-81; *Eski, Yeni ve Ötesi*, s. 25-39), çeşitli alanlarda yapılan ilmi çalışmaları değerlendiren tenkit yazıları büyük bir yekün tutar. Gökyay bu yazılarında kendine has üslûbuyla, zaman zaman da işneleyici bir tarzda ciddi ve ilmi çalışmaların nasıl yapılması gerektiğini göstermiştir. Makalelerinin önemli bir bölümünde eski medeniyet ve kültürümüzü yeni nesillere tanıttak konuları ele almış, "Kitaplarda Neler Var?" başlığı altında yazdığı yazılarla birçok müellifi ve eserini gün ışığına çıkarmıştır.

Eserleri. A) Dede Korkut Üzerindeki Çalışmaları. 1. *Dede Korkut* (İstanbul 1938). Kitapta Dede Korkut hikâyeleri hakkında yetmiş yedi sayfalık bir girişten sonra metin, lugatçe ve isimler cetveli yer almaktadır. Eserin daha sonra günümüz Türkçe'siyle birkaç yayımı daha yapılmıştır (*Bugünkü Dille Dede Korkut Masalları*, İstanbul 1939, 1943, 1963; *Dede Korkut Hikâyeleri*, İstanbul 1976, 1980). 2. *Dedem Korkudun Kitabı* (İstanbul 1973). *Dede Korkut*'un ilk baskısından sonra konuyla ilgili çalışmalarını sürdüren Gökyay, eserde konuyla ilgili bütün çalışmaların bibliyografyasını vermiş, metinde geçen bazı kelimeleri açıklamış, eserin kullanılmasını kolaylaştıracak çok ayrıntılı bir de dizin eklemiştir. Yazar, Dede Korkut'a dair bu tarihten sonra yapılan çalışmaları da tesbit ederek kitabın hacmini iki misline çıkaracak bir çalışma yapmışsa da bu eser henüz basılmamıştır.

B) Kâtip Çelebi Hakkındaki Çalışmaları. *Kâtip Çelebi'den Seçmeler* (İstanbul

1968, 1982, 1988). Kitapta, Kâtip Çelebi'ye dair geniş bir incelemeden sonra müellifin eserlerinden seçmeler ve açıklamalı bir dizin yer almaktadır. Bu eserin muhtasarı da yayımlanmıştır (*Kâtip Çelebi*, Ankara 1986). Orhan Şaik Gökyay'ın bu konudaki çalışmaları *İslâm Ansiklopedisi* için 1955 yılında hazırladığı madde ile başlar (Şakiroğlu, III/15 [1995], s. 43). Bu uzun çalışmanın genişletilmiş bir neşri Cavit Baysun tarafından *Tarih Dergisi*'nde başlatılmışsa da yarım kalmıştır (*TD*, VIII/11-12 [İstanbul 1956], s. 135-150). Gökyay ayrıca *Kâtip Çelebi, Hayatı ve Eserleri Hakkında İncelemeler* (Ankara 1957) adlı ortak esere "Kâtip Çelebi Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri" adıyla bir makale yazmıştır (s. 3-90). Bunların dışında Kâtip Çelebi'nin *Mîzânü'l-hak fi ihtiyârî'l-ehak* (İstanbul 1972, 1980) ve *Tuhfetü'l-kibâr fi esfârî'l-bihâr* (İstanbul 1973, 1980) adlı eserlerini açıklamalarla birlikte günümüz Türkçe'sine aktaran Gökyay, ölümünden önce aynı müellifin *Fezleke*'sinin müellif nüshası üzerinde çalışmaktaydı. *İslâm Ansiklopedisi*'nin Türkçe ve yabancı dillerdeki neşirlerinde "Kâtip Çelebi" maddesi Orhan Şaik Gökyay tarafından yazıldığı gibi (*İA*, VI [1955], s. 432-438; *Eİ²* [İng.], IV [1978], s. 760-762) *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*'ndeki "Kâtip Çelebi" maddesi de onun tarafından hazırlanmıştır.

C) Molla Lutfi ile İlgili Çalışmaları. Muhtemelen işneleyici üslûbu ve keskin zekâsından dolayı meslektaşlarının kiskançlığına sebep olarak idam edilen Molla Lutfî (ö. 900/1494-95) Gökyay'ın dikkatini çekmiş ve bu konuda birkaç makale yanında bir de monografi yazmıştır (*Molla Lutfî*, Ankara 1987). Ayrıca Molla Lutfî'nin, çağdaşlarını acımasızca eleştirdiği *Harnâme* adlı eserini de Kahire'de bulunan tek nüshasına dayanarak yayımlamıştır ("Tokatlı Molla Lutfî'nin Harnâmesi", *Türk Folkloru Belleten*, 1986/1, s. 155-182).

D) Bugünkü Türkçe'ye Çevirip Açıklamalarla Yayımladığı Eserler: Orhan Şaik Gökyay, eski kültürümüzü yeni yetişen nesillere aktarabilmek için titiz bir şekilde günümüz Türkçe'sine aktardığı aşağıdaki eserleri bazan metni kadar notlar ilâve ederek yayımlamıştır: Mercimek Ahmed, *Kâbusnâme* (İstanbul 1944, 1966, 1974); Ahmed Râsim, *Eşkâl-i Zaman* (İstanbul 1969); Gelibolulu Mustafa Âlî, *Hâlâtü'l-Kahire mine'l-âdâtü'z-zâhire* (Ankara 1984); Gelibolulu Mustafa Âlî,

Görgü Toplum Kuralları Üzerinde Ziyafet Sofraları (Mevâidü'n-nefâs fi kavâidi'l-mecâlis) (I-II, İstanbul 1978); *Zekeriyâyâde, Ferah Cerbe Fetihnâmesi* (İstanbul 1975; Ankara 1988; eserin *Ferah Cerbe Savaşı* adıyla bir başka baskısı daha vardır [İstanbul 1980]). "Risâle-i Mimarîyye" ile (*İsmail Hakkı Uzunçarşılı Armağanı*, Ankara 1972, s. 113-215) "II. Sultan Osman'ın Şehadeti" (*Atsız Armağanı*, İstanbul 1976, s. 187-256) adlı makaleleri de bu tarzda yapılmış kitap hacminde çalışmalardır. Orhan Şaik Gökyay Evliya Çelebi'nin *Seyahatnâme*'sini neşretmek üzere bazı çalışmalar yapmış, eserin teybe okuduğu I. cildinin daktilo nüshası ölümünden sonra yayımlanmıştır (İstanbul 1996).

E) Tenkit ve Tanıtma Yazıları. 1. *Düçent-nâme* (İstanbul 1964). Dede Korkut üzerine yapılan bir çalışmayı eleştiren küçük bir kitaptır. 2. *Destursuz Bağa Girenler* (İstanbul 1982). 3. *Seçme Makaleler 1: Eski, Yeni ve Ötesi* (İstanbul 1995). Makalelerinin önemli bir kısmını üç ciltte bir araya getirecek olan eserin ilk cildidir.

Orhan Şaik Gökyay, Ankara Devlet Konservatuarı müdürlüğü sırasında, Türk kültür tarihi açısından önemli olan *Ankara Devlet Konservatuarı Tarihçesi* adlı bir eser kaleme almıştır (Ankara 1941). Gökyay, M. Fuad Köprülü'nün teşvikiyle başladığı tercüme çalışmalarını daha sonra da sürdürmüş, birkaç makale ve edebî eseri Türkçe'ye çevirmiştir (Kut, *Orhan Şaik Gökyay*, s. 229). Brockelmann'dan tercüme ettiği *İslâm Devletleri ve Milletleri Tarihi* adlı eserin nüshası Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'ndedir.

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'nde "Burhân-ı Kâtî", "Cihan-nümâ", "Cönk", "Dede Korkut", "Delî Birâder" ve "Düstürü'l-amel" maddeleri çıkmış bulunan Gökyay'ın yazdığı diğer bazı maddeler de sırası geldikçe yayımlanacaktır.

Az sayıda şiiri bulunan Orhan Şaik Gökyay'ın hayatının son dönemlerinde *Bu Vatan Kimin* başlığı altında bir araya getirdiği şiirleri, Mersin'deki özel Türkmén Lisesi'nin kurduğu Orhan Şaik Gökyay Kütüphanesi Yayınları'nın ilk kitabı olarak neşredilmiştir (İstanbul 1994; Gökyay'ın şiirlerinin yayımlandığı dergiler için bk. Kut, *Orhan Şaik Gökyay*, s. 25-30).

Orhan Şaik Gökyay son yıllarında hâtıralarını yazmayı düşünüyordu. Ancak hastalığı bu çalışmayı engellediğinden

hayatının ilk yıllarıyla ilgili çok az bir kısmını kaleme alabilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Orhan Şaik Gökyay, *Seçme Makaleler 1: Eski, Yeni ve Ötesi*, İstanbul 1995, s. 25-39; Gültekin Koç, *Orhan Şaik Gökyay* (lisans tezi, 1973), AÜ DTCF; Ülkü Öztürk, *Orhan Şaik Gökyay'ın Ozanlığı* (lisans tezi, 1980), AÜ DTCF; a.mlf., "Orhan Şaik Gökyay'ın Bibliyografyası", *TÜBA*, VI (1984), s. X-XVII; Günay Kut, "Orhan Şaik Gökyay", a.e., VI (1984), s. I-IX; a.mlf., *Orhan Şaik Gökyay*, Ankara 1989; a.mlf., "Hocam Orhan Şaik Gökyay'la Hasbihal", *TT*, XXII/133 (1995), s. 34-37; Alpay Kabacalı, *Kültürümüzden İnsan Adaları*, İstanbul 1995, s. 13-17; Sait Maden, "Orhan Şaik Gökyay'ın Şiir Dünyası", *TÜBA*, VI (1984), s. XVIII-XX; Birol Emil, "Son Büyük Hoca da Gitti, Orhan Şaik Gökyay", *Türk Edebiyatı*, sy. 255, İstanbul 1995, s. 77-80; Kurtuluş Kayalı, "Kültürel Erozyona Tepki ya da Orhan Şaik Gökyay'ın Entellektüel Olarak Önemi", *Folklor/Edebiyat*, I/2, İstanbul 1995, s. 60-65; Mahmud Şakiroğlu, "Dede Korkud'un Torunu, Kâtib Çelebi'nin Evladı Orhan Şaik Gökyay'ın Ardından: Tarih Metni Neşri ve Araştırmaları Hakkında", *TT*, III/15 (1995), s. 42-45; Gönül A. Tekin, "Orhan Şaik Gökyay", a.e., XXII/133 (1995), s. 38-39; Necdet Sakaoğlu, "Durağı Cennetin Söz Bahçeleri Olsun...", a.e., XXIII/136 (1995), s. 5-8; Necdet Öztürk, "Orhan Şaik Gökyay: Hayatı ve Eserleri", *TDA*, sy. 94 (1995), s. 27-45; "Gökyay", *TA*, XVII, 510; "Gökyay", *TDEA*, III, 355-356.

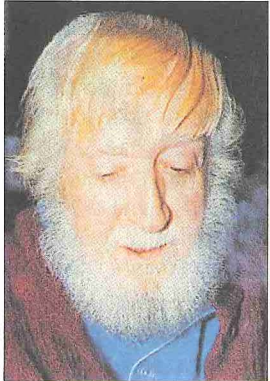
İSMAİL E. ERÜNSAL

GÖLPINARLI, Abdülbaki

(1900-1982)

Türk tarikatları ve özellikle Mevlevîlik, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Yûnus Emre üzerindeki araştırmaları ile tanınan âlim.

Baba tarafı Azerbaycan'da Gence'ye çıkan, oradan Bursa'ya göç etmiş bir ailenin çocuğudur. Kendisine seçtiği Gölpınarlı soyadı, büyük babası Mustafa İzzet Efendi'nin dedesi Abbas Ağa'nın Gence'deki Gökçay bucağının Gölpınar (Gökbulak) köyünden olması dolayısıyla aile-

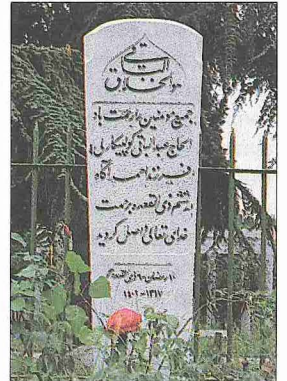

Abdülbaki
Gölpınarlı

sinin Gölpınarlızâdeler diye tanınmasındandır. Aile zamanla Rusçuk'a yerleşmiş, büyük babasının oranın Eytam müdürü oluşunun yanı sıra babası Ahmed Âgâh Efendi de Vilâyet Mektubî Kalemi'nde hizmet görmüştür. 1877-1878 Türk-Rus Savaşı sırasında İstanbul'a gelen Âgâh Efendi, burada Dağıstan göçmenlerinden Aliye Şöhret Hanım ile evlenmiştir. Âgâh Efendi Evkaf Nezâreti'nde vazife aldıktan başka Rusçuk'ta iken takdirini kazandığı Ahmed Midhat Efendi'nin maiyetinde ömrünün sonuna kadar onun çıkardığı *Tercümân-ı Hakikat* gazetesinde çalışmış; burada yıllarca verdiği hizmetten dolayı "seyhülmuhabirîn", "baba" gibi unvanlarla anılmıştır. Abdülbaki Gölpınarlı 10 Ramazan 1317'de (12 Ocak 1900) İstanbul'da Kadırga semtinde dünyaya geldi. Kendisine başlangıçta dedesinin taşıdığı Mustafa İzzet adı verilmişse de ailenin çocukları çok yaşamadığı için uzun ömürlü olsun diye adı Abdülbaki'ye çevrilmiştir. "Kıyâmî" mahlası ile şiirler yazan büyük babası gibi şairlik tarafı olan babası Âgâh Efendi kendi gayretiyle Çağatayca ve Farsça öğrenmiş, Rusçuk'ta iken Bektaşîliğe intisap etmiş, İstanbul'a gelişinde ise Nakşî olmuştu. Kültürlü bir aile muhitinde yetişen, daha yedi sekiz yaşlarında iken Bahâriye Mevlevîhânesi'ne devama başlayıp küçüklük çağından itibaren tasavvuf ve tarikat kültürü ile temasa geçen Abdülbaki, Bâbiâlî'de Hoca Tahsin Medresesi'ndeki Yûsuf Paşa İlmek-tebi'nden sonra özel Menbaülirfan İdâdisi'nin rüşdiye kısmını bitirip devam etmekte olduğu Gelenbevi İdâdisi'nin son sınıfında iken 1916'da babasının ölümü üzerine tahsilini bırakarak çalışma hayatına atılmak zorunda kaldı. Mezun olduğu Menbaülirfan'da coğrafya ve Farsça hocalığından başka bir ara Vezneciler'de kâğıtçılık ve kitapçılık yaptı. Geçim sıkıntısı çektiğinden dostlarından birinin davetine uyarak 1920'de gittiği Çorum'un Alaca ilçesinde Kenzülrifan İlmek-tebi'nde başmuavin, daha sonra da başmuallim oldu. 1924'te İstanbul'a gelerek imtihanla Erkek Muallim Mektebi'nin son sınıfına kabul edildi. 1925'te burayı bitirip babasının ölümüyle eksik kalmış devam süresini doldurmak için son sınıfına girdiği İstiklâl Lisesi'nden mezun oldu (15 Ağustos 1926). Bir yandan öğretmenlik yaparken bir yandan da devam ettiği Edebiyat Fakültesi'nde yüksek tahsilini tamamladı (1930). Konya, Kayseri, Balıkesir liselerinde edebiyat

öğretmenliğinden sonra bir ara İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi hâfiz-ı kütüblüğünü takiben tekrar Balıkesir'de az bir süre edebiyat ve kısa bir zaman da Gazi Osman Paşa Ortamektebi'nde Türkçe öğretmenliği yaptı. Daha sonra Vefa Lisesi'ne tayini çıkıp bunun ardından iki yıl kadar da Kastamonu Lisesi edebiyat öğretmenliğinde bulundu. Resmî sicil özetinde (*JTS*, XIX [1995], s. XIII) yer almamakla beraber birçok yerde onun Haydarpaşa Lisesi'nde edebiyat öğretmenliğini sürdürdüğünden söz edilir. Vefa Lisesi'ndeki öğretmenliğinin tarihi de belli değildir. Gölpınarlı, 1939'da Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ne ilkin okutman, ardından doçent olarak tayin edildi. Söylenene bakılırsa akademik kariyere geçişi, *Yunus Emre. Hayatı* adlı eseri doktora tezi sayılmak suretiyle gerçekleşmiştir. Bu fakülte de Farsça ve metinler şerhi hocalığı yapmakta iken 1942'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne geçerek burada İslâm-Türk tasavvuf tarihi ve edebiyatı derslerini okuttu. 1945 Nisanında Marksist faaliyette bulunmak is-nadı ile tutuklanıp on ay süren bir yargılanma sonunda beraat ederek (26 Şubat 1946) görevine döndü. 1949'da kendi isteğiyle emekliye ayrıldı. Bundan sonra kendini tamamıyla Mevlânâ, Mevlevîlik ve tarikatlarla ilgili araştırmalarına veren Gölpınarlı 25 Ağustos 1982'de vefat etti. Kabri Üsküdar'da Seyitahmet deresindeki Şiî Mezarlığı'ndadır.

Çok hassas ve farklı bir karaktere sahip olan Abdülbaki Gölpınarlı, küçük yaşlarından başlayarak çeşitli tarikatlara girmişse de fazla sebat göstermeden bunlardan ayrılmıştır. Görüş ve cephe değiştirmesiyle ilgili olarak, Nâmık Kemal'e yaptığı hücumlardan dolayı Nâzım Hikmet aleyhinde yazılmış yazılar arasında en ağır hicviyeyi kaleme alan bir kimse iken sonraki yıllarda Marksist ta-

Abdülbaki
Gölpınarlı'nın
Seyitahmet
deresi
Şiî
Mezarlığı'ndaki
mezar taşı -
Karacaahmet /
İstanbul